

Rapport Staatscommissie rechtsstaat

EEN ONDERZOEK NAAR DE RECHTSSTAAT VANUIT HET
BURGERPERSPECTIEF

Henk Kummeling, Vz
Universiteitshoogleraar Vergelijkend Constitutioneel recht UU

Opdracht

STAATSCOURANT

Officiële uitgave van het Koninkrijk der Nederlanden sinds 1814.

Nr. 7635

13 maart

2023

Besluit van 10 februari 2023, nr. 2023000264 houdende instelling van een staatscommissie rechtsstaat (Instellingsbesluit staatscommissie rechtsstaat)

- Betrokkenheid alle drie staatsmachten
- Burgerperspectief centraal
- Rapportage juni 2024 (vóór reguliere TK-verkiezingen maart 2025)

De commissie

Kees Vendrik

Fatma Çapkurt

Marc Hertogh

Henk Kummeling (voorzitter)

Ernst Numann,

Diantha Vliet

Eva González Pérez

Corissa Abdoeljami

[Kutsal Yesilkagit ontbreekt op deze foto](#)

Onderzoek

- Basis: eerdere onderzoeken en speciale synthese door SCP
- Burgerbetrokkenheid zowel in fase van analyse en in het vinden van oplossingsrichtingen: surveys, locatiegesprekken, burgerpanel, hackatons

De belofte van de rechtsstaat

Een samenleving waarin burgers door en tegen de overheid beschermd zijn, invloed hebben op de overheidsmacht en ondersteuning krijgen als dat nodig is.

Hoofdboodschap

De belofte van de rechtsstaat wordt niet waargemaakt

- Parlement, regering en rechtspraak aan zet om de kloof tussen burger en overheid te dichten
- Drie knelpunten leiden tot 10 verbetermaatregelen
- Een rechtsstaatagenda

Knelpunten

De belofte van de rechtsstaat is te vaak onvoldoende leidend in het handelen van de overheid

Ingewikkeldheid van beleid, wetten en uitvoeringspraktijk

De rechtsbescherming schiet tekort

Maak de belofte van de rechtsstaat meer leidend in het handelen van de overheid

Figuur 2

Vereenvoudig beleid, wetgeving en uitvoering

6

Geef langdurige politieke prioriteit aan vereenvoudiging van regelingen voor bestaanszekerheid.

Geef grote en langdurige politieke prioriteit aan vereenvoudiging van voorzieningen voor bestaanszekerheid.

Controleer de vereenvoudigingsopgave met inschakeling van de breedte van de parlementaire bevoegdheden.

Kom binnen een jaar na de vorming van een nieuw kabinet met een beleid- en wetgevings-program voor de vereenvoudiging.

Zorg dat de vereenvoudiging spoort met het doenvermogen van de burger.

7

Regel in algemene wetgeving een grondslag voor gegevensdeling tussen overheidsorganisaties, voor proactief overheidshandelen in het belang van de burger.

Parlement

Regering

Overheidsorganisaties
met burgercontact

Rechtspraak

Figuur 3

Verbeter de rechtsbescherming

8

Investeer fors in de verbetering van de rechtsbescherming voor burgers in een kwetsbare positie.

Investeer fors in de verbetering van de rechtsbescherming voor burgers in een kwetsbare positie.

Werk en innoveer meer op basis van wetenschappelijke basis hoe de rechtspraak meer mensgericht kan worden.

9

Richt de bestuurlijke besluitvorming en de procedure voor bezwaarschriften zo in dat burgers ervaren dat zij gehoord en gezien worden.

10

Toets als bestuursrechter ook aan rechtsbeginselen.

 Parlement

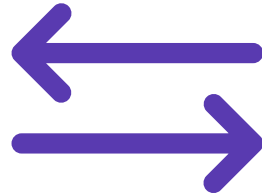
 Regering

 Overheidsorganisaties met burgercontact

 Rechtspraak

Figuur 5

Dialogoog tussen de staatsmachten op basis van een rechtsstaatagenda

Gebrekkige informatie-uitwisseling
en wisselwerking tussen de
staatsmachten

Inrichting van een dialogoog tussen de
staatsmachten op basis van een
rechtsstaatagenda

Financiën

1. Betere toegang van burgers tot het recht

	2026	2027	2028	2029
Rechtsketen	315	345	400	400

2. Beter contact tussen burgers en overheid (publieke dienstverlening)

	2026	2027	2028	2029
Centrale overheid	350	550	550	550
Gemeenten	300	500	500	600

3. Sterkere rechtsstatelijke cultuur en betere wetgeving

	2026	2027	2028	2029
Staatsmachten	45	140	240	240

Afronding

- De rechtsstaat manifesteert zich in uitvoering/decentrale overheden
- Er zijn veel voorbeelden van good practice
- Fragmentarisch, geleidelijk worden vraagstukken opgepakt
- Prioriteren en investeren!